

OSVRT NA ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

UVOD

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 86/08.); (u daljnjem tekstu: Zakon) donesen je u smislu usklađivanja naših propisa s EU regulativom, odnosno sa Smjernicom vijeća 92/57/EEC o provedbi minimalnih zdravstvenih i sigurnosnih zahtjeva na privremenim ili pokretnim gradilištima. Ova smjernica je osma pojedinačna smjernica u smislu članka 16. (1) Smjernice 89/391/EEC o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja u sigurnosti i zdravlju radnika na radu. Međutim, prije izmjena Zakona, koje se odnose na problematiku privremenih radilišta, donesen je Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima (N.N., br. 51/08.), što nije logično, jer on sada u nekim dijelovima nije usklađen sa Zakonom. U nastojanju da se usklade naši propisi s navedenom smjernicom, imamo nove obveze koje treba preuzeti investitor. Ali, neke obveze su nelogične i neprovedive i nisu sukladne spomenutoj smjernici.

PROBLEMATIKA PROVEDBE

a) **Članak 7.** (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu) u vezi članka 28. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 59/96. i 114/03.) propisana je obveza potpisivanja za-

pisnika o ocjeni praktične osposobljenosti od neposrednog ovlaštenika radnika i stručnjaka za zaštitu na radu zaduženog za osposobljavanje.

Komentar:

- To je u koliziji s poslovima stručnjaka zaštite na radu, jer je on potpuno stručno neovisan u odnosu na poslodavca i njegove ovlaštenike te ne može biti odgovoran za provedbu zaštite na radu jer nije ovlaštenik poslodavca. Člankom 18., stavak 2. Zakona o zaštiti na radu je propisano da poslodavac u pisanom obliku utvrđuje obveze i odgovornosti njegovih ovlaštenika. Dakle, poslodavac je trebao propisati sva ovlaštenja koja se odnose na provedbu zaštite na radu, pa tako i obveze svojih ovlaštenika u provedbi zaštite na radu uključujući i osposobljavanje radnika za rad na siguran način. Stručnjak zaštite na radu trebao bi pružati stručnu pomoć u smislu koordinacije, organizacije, izrade programa osposobljavanja, određenih tematskih predavanja. Stručnjak za zaštitu na radu ne bi nikako mogao biti odgovoran za praktično osposobljavanje na mjestu rada, što prema odredbi ovog članka preuzima svojim potpisom.
- Isto tako zaštita na radu kao sastavni dio procesa rada ne može se provoditi izdvojeno. To znači da su potrebna i multidis-

ciplinarna stručna znanja vezano za određene tehnologije i procese, pa stručnjak zaštite na radu ne može biti niti kompetentna osoba za takve vrste specifičnog praktičnog osposobljavanja. To je naročito izraženo kod poslodavaca s opasnim djelatnostima, velikim brojem zaposlenih radnika i različitih tehnologija/procesa.

- Također, navedeni način praktičnog osposobljavanja nije moguće provesti u praksi s obzirom na poslodavce koji mogu imati i nekoliko tisuća zaposlenih, a mali broj stručnjaka za zaštitu na radu koji fizički ne mogu sudjelovati u procesu praktičnog osposobljavanja, jer postoji potreba praćenja rada radnika tijekom određenog razdoblja. Dakle, izgleda da bi taj potpis bio samo formalan, a značio bi odgovornost stručnjaka za zaštitu na radu.

Prijedlog: Izmjena navedenog članka Zakona u smislu izuzimanja stručnjaka za zaštitu na radu od obveze potpisivanja zapisnika.

b) **Članak 13.** (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu) u vezi članka 55. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 59/96. i 114/03.) propisana je obveza da je plan izvođenja radova sastavni dio projektne dokumentacije utvrđene posebnim propisom.

Komentar:

- Kako iz samog naziva proizlazi, radi se o planu za izvođenje radova, što je sukladno planu sigurnosti i zdravlja prema članku 3. Smjernice vijeća 92/57/EEC koji propisuje obvezu izrade navedenog plana prije uspostave samog gradilišta.
- Nije logično da se plan izvođenja radova izrađuje u fazi izrade projektne dokumentacije (što je npr. sa slučajevima pri kojima ne postoji obveza izrade projektne dokumentacije, a ipak se izvode određeni radovi?) s obzirom da još nemamo konkretne izvođače radova, ne poznajemo njihove mogućnosti, tehnologije za provedbu mjera zaštite na radu. Takav način bi samo pridonio smanjenju razine pro-

vedbe zaštite na radu na samom radilištu. Uz projektnu dokumentaciju je logično da bude kao i do sada elaborat zaštite na radu kojim se osigurava primjena propisa zaštite na radu prilikom projektiranja s konkretnim tehničkim rješenjima za njihovu provedbu.

- Osim toga, obveza da plan izvođenja bude sastavni dio projektne dokumentacije je u koliziji sa člankom 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu koji se odnosi na izmijenjeni članak 93., stavak 7. Zakona o zaštiti na radu. Naime, njime je navedeno da je investitor ili projektant dužan prije uspostave radilišta osigurati izradu plana izvođenja radova.

Prijedlog: Izmjena navedenog članka Zakona u smislu da plan izvođenja radova ne bude sastavni dio projektne dokumentacije (to je dokumentacija koja je potrebna prema posebnom propisu za ishođenje građevinske dozvole), već da se izrađuje neposredno prije izvođenja radova gradnje.

c) **Članak 14.** (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu) u vezi članka 56. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 59/96. i 114/03.).

Komentar:

- U članku 14., stavak 1. nije jasno što se podrazumijeva pod izrazom „investitor u djelatnosti graditeljstva“ kao i zašto umjesto „poslodavca u djelatnosti brodogradnje“ nije navedeno „investitor u djelatnosti brodogradnje“.
- U Smjernici vijeća 92/57/EEC spominje se nadzornik gradnje (fizička ili pravna osoba odgovorna za projektiranje i/ili izvođenje i/ili nadzor nad izvođenjem plana gradnje koji postupa u ime investitora) koji, također, može prijaviti radilište, dok se u izmjeni zakona ne spominje.
- U stavku 1. navodi se obveza prijave radilišta u slučaju izvođenja posebno opasnih radova prema posebnim propisima bez

obzira na trajanje radova. Poseban propis je Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima (u daljnjem tekstu: Pravilnik) kojim su definirani posebno opasni radovi. Iz navedenog popisa proizlazi da u pravilu ne postoji radilište na kojem nema posebno opasnih radova, što znači da investitor treba prijaviti svako radilište (npr.: radovi sa strojevima i uređajima s povećanim opasnostima).

Smjernica vijeća 92/57/EEC ne spominje obvezu prijave radilišta u slučaju obavljanja posebno opasnih radova, već se navedeni opasni radovi odnose na obvezu imenovanja koordinatora sigurnosti. Osim toga, u Aneksu II Smjernice naveden je daleko uži popis opasnih radova nego u Dodatku II navedenog Pravilnika.

- Pitanje je da li se navedeni Pravilnik uopće može primijeniti s obzirom da je donesen prije izmjene Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o zaštiti na radu? Također, neke odredbe Pravilnika nisu u skladu s izmjenama Zakona.
- Sljedeće je pitanje ako samo jedan poslodavac izvodi radove u trajanju duljem od 5 dana, dužan je prijaviti radilište uz dostavu plana izvođenja radova. Da li u tom slučaju investitor ima obvezu prijave i izrade plana izvođenja radova? Vjerojatno NE jer bi to samo dovelo do nesporazuma između investitora i poslodavca/izvođača.
- Također se postavlja pitanje ako radove izvode dva izvođača ili više u trajanju duljem od 5 dana, recimo investitor nema obvezu prijave radilišta prema stavku 2., da li to znači da bi svaki poslodavac posebno trebao dati prijavu ili uopće ne postoji ta obveza prijave?

Prijedlog:

Usklađivanje odredaba ovog članka sa Smjernicom vijeća 92/57/EEC u smislu:

- mogućnosti prijave radilišta od investitora ili druge fizičke ili pravne osobe odgo-

vorne za projektiranje i/ili izvođenje i/ili nadzor nad izvođenjem plana gradnje koji postupa u ime investitora,

- ukidanja obveze prijave radilišta u slučaju izvođenja posebno opasnih radova,
- usklađivanja popisa posebno opasnih radova sa Smjernicom, jer proizlazi da sada praktično treba prijaviti svako radilište i ako poslovi traju samo jedan dan.

d) **Članak 17.** (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu) u vezi izmijenjenog članka 64. Zakona o zaštiti na radu.

Komentar:

- da li se radnik koji je u fazi liječenja, a za kojeg se sumnja da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti može udaljiti s mjesta rada, a sukladno članku 65. Zakona o zaštiti na radu s obzirom da se na njemu ne može primijeniti testiranje?

Prijedlog:

Izmjene Zakona u smislu da bi radnika trebalo svakako udaljiti s mjesta rada ako je pod utjecajem sredstava ovisnosti, bez obzira da li je u fazi liječenja ili nije, jer predstavlja potencijalnu opasnost za svoju sigurnost i sigurnost drugih radnika te izazivanje materijalne štete za poslodavca. Stoga bi trebalo ukinuti ovu odredbu o nemogućnosti provjere, jer jedino na taj način se može utvrditi da li je pod utjecajem sredstava ovisnosti.

e) **Članak 25.** (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu) u vezi izmijenjenog članka 93., stavak 1. i 8. Zakona o zaštiti na radu.

Komentar:

- Stavak 1. propisao je dužnosti investitora u svim fazama projektiranja i pripremi projekta za poštovanje načela zaštite na radu. Takva formulacija nije jasna, odnosno

nije jasno što se pod tim podrazumijeva, tj. koje bi bile konkretne dužnosti investitora. Članak 4. i 5. navedene Smjernice daje tu dužnost nadzorniku plana gradnje ili, gdje je to primjereno, investitoru.

- Stavak 8. propisuje da imenovanje koordinatora za zaštitu na radu ne oslobađa investitora, odnosno glavnog projektanta od odgovornosti za provedbu zaštite na radu na radilištu.

Glavni projektant može biti samo odgovoran za primjenu propisa/pravila zaštite na radu kod projektiranja, a sukladno članku 179. Zakona o prostornom uređenju i gradnji, a nikako za provedbu zaštite na radu na gradilištu.

Prema Smjernici vijeća 92/57/EEC, investitor ima samo odgovornost u smislu imenovanja koordinatora za zaštitu na radu i izvršavanja njihovih poslova koji se uglavnom odnose na koordiniranje i poticanje izrade planova izvođenja radova (plan sigurnosti i zdravlja).

Također ovaj stavak je u suprotnosti sa člankom 15. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu u vezi izmijenjenog članka 57., stavak 6. Zakona o zaštiti na radu kojim je propisano da imenovanje koordinatora za zaštitu na radu ne oslobađa izvođače i druge osobe na radilištu od njihove odgovornosti za provedbu zaštite na radu.

Prijedlog:

Izmjena navedenog članka u skladu sa Smjernicom i Zakonom o prostornom uređenju i gradnji u smislu:

- poštovanja načela zaštite na radu prilikom projektiranja prvenstveno je odgovoran nadzornik plana gradnje, a tamo gdje je prikladno investitor,
- odgovornosti provedbe zaštite na radu na radilištu ne može biti odgovoran investitor, a niti projektant u smislu spomenutog komentara.

f) **Članak 32.** (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu) u vezi novog članka 103.a, stavak 1. Zakona o zaštiti na radu.

Komentar:

- alineja 1. - sukladno navedenom u točki 6. sankcija se treba isključivo odnositi na nadzornika plana gradnje (definicija prema Smjernici). Osim toga, u sankciji je navedeno „Ako ne primjenjuju načela zaštite na radu“, a u samoj odredbi je navedeno „Dužan je poštivati načela zaštite na radu“ što ima različito značenje;
- alineja 5. - navedena je sankcija ako investitor ne prijavi radilište u slučaju da radovi traju dulje od 30 radnih dana i na kojima radi više od 20 radnika, ali takva odredba u samom tekstu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu nije propisana.

Prijedlog:

Izmjena navedenog članka prema ovom komentaru.

g) **Članak 36. i 39.** (Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu) u vezi novog članka 103.a, stavak 1. Zakona o zaštiti na radu.

Komentar:

- S obzirom da se odgađa primjena Zakona za godinu dana vezano za imenovanje koordinatora zaštite na radu dok se ne donese podzakonski propis, da li to znači da se ne primjenjuju i druge odredbe koje se odnose na obveze koordinatora zaštite na radu (npr.: izrada plana izvođenja radova prema članku 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu)?
- U slučaju da se u roku od jedne godine ne donese podzakonski propis, da li investitor/poslodavac imaju obvezu imenovati koordinatora zaštite na radu?

ZAKLJUČAK

Iz navedene problematike proizlazi sljedeće:

- niz otvorenih pitanja na koje treba dati jasne i nedvosmislene odgovore,
- neke nelogičnosti i nemogućnosti u provedbi zaštite na radu,
- nužnost izmjena Zakona u smislu usklađivanja sa Smjernicom kao i prilagodbe s obzirom na mogućnosti učinkovite provedbe.

Dakle, potreba je da se primjedbe svih zainteresiranih subjekata, koje se odnose na ovaj Zakon, razmotre te, ako se to pokaže nužnim, pokrene ponovna izmjena Zakona.

*Zlata Trupčević, dipl. ing. kem. tehn.
Pliva Hrvatska d.o.o., Zagreb*